מח: התכלת פרק רביעי מנחות

עין משפט נר מצוה

קכג א מיי׳ פי״ב מהל׳ תרומות הלכה ד:
קכד ב מיי׳ פכ״ו מהל׳ פסולי המוקדשין הלכה כ:
קכה ג ד מיי׳ פ״ד מהל׳ שבת הלכה טז (טז):
קכו ה מיי׳ פכ״ו מהל׳ פסולי המוקדשין הלכה כ:

מסורת הש״ס

כבשי עצרת ששחטן שלא כמצותן פסולין. פירש בקונטרס שלא לשמן והא דתנן (זבחים דף כ.) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מן הפסח והחטאת ולא מפיק כבשי עצרת דלא מפיק ליה לאפוקי שלמים אי נמי כי קתני כשרין בגלגל עלמן כשרין בגלגל לחם לא קתני והא דלא ממעטינן להו מחטאת כי היכי דממעטינן לחם מן שלמים לחטאת ותמו נהדיה דכתיב (ויקרא כג) ועשיתם שעיר עזים לחטאת ושני כבשים תמימם מנא ליה דלעשרת משום היקישא דלמה הוזכרו כאן ג) ותמני׳ לימותב רב בפ״ק (לעיל ד.) וי״ל דפ״ב דמנחות (נמיי׳ רב כבשי עצרת והכא משום מנחת העומר ומשום מיר ומעורב אי נמי משום הלחם הוא הממיר וכבשים דממירין לחם לא מיקרו ממיר אי נמי לחם נמי לא מיקרי ממיר ד) (ביצה) פסין דקונטרס נרמה לחם שנאכל בן שנה והבאין בן שתים משום דהוי לחם ולא זרוע מיתיבי ה״אשם בן שנה והביא בן שתים בן שתים והביא בן שנה פסולין ותעובר צורתן ויצאו לבית השרפה אבל ו״עולת נזיר ועולת יולדת ועולת מצורע שהיו בני שתי שנים ושחטן כשרין כללו של דבר כל הכשר בעולת נדבה כשר בעולת חובה וכל הפסול בחטאת פסול באשם חוץ משלא לשמו האי תנא תנא דבי לוי הוא תא שמע ז״דתני לוי ״אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן כשרים ולא עלו לבעלים לשום חובה שחטן מחוסר זמן בבעלים או שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין ג) ואם איתא ליגמר משלמים שלמים משלמים גמר אשם משלמים לא גמר ואי גמר שלמים משלמים ליגמר נמי אשם מאשם אשם נזיר ואשם מצורע מאשם גזילות ואשם מעילות ד) או אשם גזילות ואשם מעילות מאשם נזיר ואשם מצורע אמר רב שימי בר אשי דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שלא בהכשירו ואין דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו ולא והא תניא ו) מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה תנא

תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד ו)ור׳ יהושע אומר ״אף יטמאנה ביד שאני התם דלטומאה קא אזלא כי אתא רב יצחק תני כבשי עצרת ששחטן שלא במצותן פסולין ו) ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה אמר ג) רב נחמן מר דמקיש להו לחטאת תני פסולין תנא דבי לוי דגמר שלמי חובה משלמי נדבה תני כשרים ג)דתני לוי ושאר ״שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן ג)(כשרין ולא עלו לבעלים לשם חובה ו)נאכלין ליום ולילה ואין טעונין לא לחם ולא זרוע מיתיבי ז״״אשם בן שנה והביא בן שתים בן שתים והביא בן שנה פסולין ותעובר צורתן ויצאו לבית השרפה אבל ו״עולת נזיר ועולת יולדת ועולת מצורע ששחטן שלא לשמן כשרים ולא עלו לבעלים לשום חובה ״דתני לוי ״אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן כשרים ולא עלו לבעלים לשום חובה שחטן מחוסר זמן בבעלים או שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין ג) ואם איתא ליגמר משלמים שלמים משלמים גמר אשם משלמים לא גמר ואי גמר שלמים משלמים ליגמר נמי אשם מאשם אשם נזיר ואשם מצורע מאשם גזילות ואשם מעילות ד) או אשם גזילות ואשם מעילות מאשם נזיר ואשם מצורע אמר רב שימי בר אשי דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שלא בהכשירו ואין דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו ולא והא תניא ו) מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה תנא

לתימקו לחטאת דכתיב וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואין אחת תמים לשלמים (במדבר ו) שלמת מגמר שלמים משלמים מוסיף מנדבה עדיף ליה: **משם כן שנה.** כגון דמזיר טמא ומעורע דכתיב ג) ככה **כן שמים.** כגון גזילות ומעילות דכתיב בה) ואיל ו): **עולת נזיר ויולדת ומצורע.** דכתיב בהו ככה ח) **כן שמי שנים כו' כשרין.** דגמרינן מעולת נדבה דלא נדר קטן והכא גדול הזמה כשר: **חוץ משלא לשמו.** דפסול בחטאת משלא לשמו. וקשיא לר׳ יוחנן דלקתני בהדיא דגמר עולת חובה מעולת נדבה ותנא ג״ע דגבי חטאת כתיבי עולת מצורע ועולת נזיר לא מקשי לה לחטאת למיפסליניהו כגון שחי שנים דמגמר חובה מנדבה עדיף ורבי יוחנן נמי ליגמר שלמי חובה משלמי נדבה בין בה) שלא לשמו בין לכ׳ שנים. ולי קשיא מאי שנא לחם שהרי כמאימו פסול יותר מעולה תרין משום לחם לחם ואין לתרץ כהפריש שתי חמשת נחלקין כדמסני ט) מרא דימי דמדקתני לה עלו בעבודה מחוסר: **מנת דבי לוי.** דגמר חובה מנדבה ולא גמר חובה מחובה: **מחוסר זמן כבעלים.** קודם שיכלו שבעת ימי ספירתן לחם משם שלא כנזיר טמא: **ולי לימא.** דגמר מנת דבי לוי חובה מנדבה לגמר לחם משם שנים משלמים לנדבה בן שתי שנים ש״ו: **דנין דבר שלא בהכשירו.** כגון ב) שלמי נדבה שבאו שלא בהכשרן כגון לשמן או קטן והביא גדול: **ואין דנין דבר שלא בהכשרן.** לחם מזיר בן שתים מדבר שבהכשרן מחסם גזילות בן שתים שהרי הכשירו כך (ג) : **יוצא בכמה.** הכשירו כך להא דיליכ קלעים:

תנא

תרד ותטמא. לע״ג דמיפסלא למולין דעד השתא הוו מזו ליה בימי ה) טומאה והשתא לא מזו למידי: **ולא יטמאנה כיד.** לקבלה ככלים טמאים כדי להציל המולין: **אף** ו) **יטמא כיד.** לגמרי) מטא מברומה כדי שתזכה במולין: **דלטומאה** ו) **אזלא.** אם תפול במולין אם תפיגה ח) לאו מוטעה הוא: **כי אתא רב יצחק תני שלא כמצותן.** שלא לשמן. ל״ש ב) שהיו בני שנה והביא בני שתים ומפי המורה שמעתיהו ומפי רוב הגמוסים ולשון מחרון לינו כלום לשם כן מפי שחטאן שהפילן מיבעי ליה: **ותעובר צורתן.** לפי שהיו שוחטין קדשים על שיפסלו בלינה משום זיון קדשים שלא שם כן פסולו בגופו כגון פיגול ונותר: **דמקיש** (ג) **להו.**) דכתיב גבי חטאת (ויקרא כג) ועשיתם שעיר עזים לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים: **תני פסולין.** בחטאת דתנן (זבחים כ.) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מן הפסח והחטאת. ולאידך ליגמ׳ מדמני להו למעטינהו מחטאת מתות במסכת תמורה (טו.): **שלמי חובה משלמי נדבה.** דכשרין שלא לשמן דכתיב כל הזבחים הן. ולאידך ליגמ׳ שם נדר טלה לחמרינן בפ׳ הרי עלי [עשרון] (לקמן קז:) קטן והביא גדול יצא דבי חזקה כשר: **ומפר שלמי נזיר.** (ג) יא) דלעיל מיניה קתי לקרבנות נזיר דתופסת דנזיר בפרק נזיר שהכל ממר מכל המיסורין וקתני הרחוין לבוא בן שנה והביאו בן שתים כ) שתים והביאו בן שנה מגלחת פסולה וזבחיו לא עלו לו ושלח כ) שלמים כגון שלמי נזיר לחובה הן שתמנן שלא כמצותן שלא לשמן. ולאידך ליגמ׳ בן שנה דשלמי נזיר לא כתיב בהו ואיל בן שתי שנים: **כשרין.** כשלמי נדבה ונקלנין ליום ולילה כחומר שלמי נזיר דלינו בלילה כדין תוכה דתמר מר׳) שהרי יוצא כשר בבמה. שלא לשם קלעים (לעיל ב.).

מוסף רש״י

אשם בן שתים והביא בן שנה. לחם נזילות ומעילות ושפחת חרוסה דכתיב בהו (ויקרא ה יט) **אשם בן שנה.** לחם נזיר ומצורע דכתיב בהו (ויקרא יד) תמורה יט., מנין ליירצא. מלמדי תטחת ושלה מין לקלעים שלא״ם שהרי שפיל כלחמרינן בכלך נזילן (זבחים דף קג.), מהן לא היכל לח דמה, לח שם עלה ירד (לעיל ב:). ויכיפל בחיבורי עליה ושתורי קדשים. אבל יולא דמם שפיל ר׳ יהודה וכו׳ (זבחים פו.. שהרי יוצא כשר בבמה. שלא לשם קלעים (לעיל ב.).

רבינו גרשום

רביעיים בטהרה כבלים שהורים ויצל יאם לאו שאינו יכול להציל בטהרה תרד ותטמא בעומה בחולין טמאין ומהפיכה את החולין ט). אלמא אמרינן עמוד ותטא בתרומה כדי שתזכה בחולין: שאני התם דלטומאה קא אזלא מיולא כשהרד בתחונה משום הכי אף יטמאנה ביד: ששחטן שלא כמצותן. כגון שהיו יתירין מבני שנה: מר משום הכי פסיל. דמקיש להו לחטאת מה חטאת שעברה שנה פסולה אף הני נמי: תנא דבי לוי דגמר שלמי חובה מיני שלמי נזיר משלמי נדבה מה שלמי נדבה נזר זבח קטן והביא גדול יצא דאמרינן בפרק הרי עלי עשרון אף שלמי נזיר וכבשי עצרת דהיינו שלמי חובה ששחטן שלא כמצותן יהיו כשרין מבן שנה כשרין ואכלין ליום ולילה כשלמי נזיר ואין טעונין לא לחם של הגשות ולא זרוע שלא הואיל ולא עלו לבעלים: אשם בן בי שנים כגון אשם גזילות ומעילות שקדמי אין. כל הכשר בעולת נדבה כשר בן ב׳ שנים בן בן שנה. כל הפסול בחטאת כגון בן ב׳ שנים פסול באשם חוץ משלא לשמו דפסול בחטאת ולא באשם. ושמעינן מיהא דכי היכא דיליף עולת חובה מעולת נדבה דכשרים הם הכי גמר שלמי חובה כגון בשנים משלמי נדבה דכשרין שלא כמצותן וקשיא לר׳ יצחק דאמר פסולין: האי תנא דבריית תנא דבי לוי היא: שחטן מחוסר זמן בבעלים כשרים לשחט ביום השמיני לטהרתו ושחטן בשבועי: אשם נזיר ואשם מצורע. שהן בן שנה ליגמר מאשם גזילות ואשם מעילות מה הני בני ב׳ שנה וכשירין אף הני ליתכשרי בן ב׳ שנים ואשם גזילות מאשם נזיר מה אשם נזיר כשר בן שנה אף בגזילות נמי: דנין דבר שלא בהכשירו. שלמי חובה שלא כמצותן משלמי נדבה שלא כמצותן דכשרין ואין דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו ואין דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שלא בהכשירו ולא והא תניא ו) מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה תנא

מלוי חלוי פרק שפיר דלמה נזיר נמי לא מזו ליה מנדבה לטובא מיתפליגו:

עקירה

בעולת נדבה דכשר בין ב׳ שנים בן בן שנה. כל הפסול בחטאת כגון בן ב׳ שנים פסול באשם חוץ משלא לשמו דפסול בחטאת ולא באשם. ושמעינן מיהא דכי היכא דיליף עולת חובה מעולת נדבה דכשרים הם הכי גמר שלמי חובה כגון בשנים משלמי נדבה דכשרין שלא כמצותן וקשיא לר׳ יצחק דאמר פסולין: האי תנא דהא בריית תנא דבי לוי היא: שחטן מחוסר זמן בבעלים כשרים לשחט ביום השמיני לטהרתו ושחטן בשבועי: אשם נזיר ואשם מצורע. שהן בן שנה ליגמר מאשם גזילות ואשם מעילות מה הני בני ב׳ שנה וכשירין אף הני ליתכשרי בן ב׳ שנים ואשם גזילות מאשם נזיר מה אשם נזיר כשר בן שנה אף בגזילות נמי: דנין דבר שלא בהכשירו. שלמי חובה שלא כמצותן משלמי נדבה שלא כמצותן דכשרין ואין דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו ואין דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שלא בהכשירו ולא והא תניא ו) מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה תנא

א) נרלה דל״ל דמה מלמ״ד הוא מחמם מי נתחר וכו׳ ופי׳ הר״מ ונרלה שכוונתו למ״ש כשם כשכח דף קנב. ד״ה עקירה ובכל ד״ג מידות אין דנין מהלכה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

שיטה מקובצת

ו) ותעובר צורתן. תימה הא אמרינן (בפסחים דף לד:) שפסולו בגופו ישרף מיד. וכן שנה שבויא בן שתים פסול בגופו וכן פסול שלא לשמה הרי פסול בגופו כדאמרינן (פ׳ כל שעה דף לד ע״ב) (בזבחים דף ה.) וי״מ כן שנה שבויא בן שתים לא השבינן פסול בגופו והא דחשבינן ליה בזבחים (דף ה.) היינו לענין שיעור בעלים וי״מ דתהיא דהנא אתיא כרבה דאמר פגול טעון (עבור) צורה. לשון תוס׳ אחרות תימה הא אמרי׳ (בביצה צוירין) (בפרק אלו דברים דף ענן) כל שפסולו בגופו ישרף מיד כרם ובבעלים העובר צורתן כו׳ וי״ל דפסול שלא לשמן קל הוא דנכשר בכל הזבחים הלכך לא חשבינן ליה פסול בגופו ולאידך לישנא דרבינו בן שנה (והביא) בן שתים נמי קל הוא דכשר הוא בכל שלמי נדבה כדאמר לקמן בפ׳ (הנזקות והנסכים) (דרי עלי עשרון) קטן והביא גדול יצא: ז) אמר ליה רב נחמן מר דמקיש. פ״ה דכתיב נבי חטאת כה׳ וקשה א) דה״ה (בחמש חטאות שעברה שנתה) ושכפר בעלים כאחר ופי׳ הר״מ דפ״ט עברה שנתה פסולה ולא מכח הל״מ אלא משום דכתיב ביה הוא שצריך להביא בן שנה והוא שינה וכל שיעורי פסול בו משום דכתיב ביה (הריא) (והוא) והשתא איתא לימר משלמים. וא״ת אמאי לא כתיב כמו כן בבריית דלעיל דאוקימנא בתנא דבי לוי מריש לסיפא בפסיפא יליף עולת נדבה מעולת חובה וא״כ אמאי פסיל ברישא אשם בן שנה שקרבה בן שתים לילף אשם משלמים דיל דלעיל מיירי ששחטו לשמו ולא ידע שנפסל ואכלו לשלמים אבל יכא מיירי ששחטו שלא לשמו לשמו פסיל ר׳ יהודה: ח) דמקיש כתיבי: ט) מרא דימי אמרי לה: י) ואשם מעילות וליהדר מי אשם גזילות ואשם מעילות ליגמר אשם נזיר ואשם מצורע מאשם גזילות ומעילות דחיבה או נמחק: יא) דמקיש בי: יב) דלטומאה קאזלא: יג) אבודה הלכך לאו: יד) ל״א שלא כדרכן דבעינן בני: טו) דמקיש דכתיבה: טז) שלמי נזיר אליעזי מיניה קאי בקרבנות: יז) בן שתים בן שתים: יח) ושאר זבחים: יט) ניחה בהן ולא עלו לשם חובה: כ) דכתיב בהו: כא) בין לשלא לשמו: כב) אשם דשלא: כג) שתי שנים: כד) אשם נזיר ממעילה ומעילה מגזיר וליתכשרו כולהו בין בני שנה בין בני שתים: כה) בהכשירו כגון כשכבי עצרת הבאים בני שתים שלא בהכשירו או שלא לשמן ולכשיבו מדבר שלא בהכשירו כגון שלמי נדבה שלא לשמן או קטן והביא גדול דכשר וה״ה נמי עולת יולדה שלא בהכשרה מעולת נדבה שלא בהכשרה ותיבות שלמי נדבה שבאו שלא בהכשרן נמחק: כו) והא דלא נקט לשון הבאה. גליון בדבסמוך דשמא לשון שלא כמצותן נוטל על לשון ששחטן תימה מ״מ הקשי מכריתא דלעיל או ששחטן בין לפני זמנם כי שמא ר״ל דלאחר זמנם אין ר״ל בן שנה שהביא בן שתים או להקך לפי שזה פסול גדול אלא ר״ל קודם עצרת ולאחר עצרת: כז) דרבה בר אבוה הוא. פסחים דף לד ע״ב דף ע״ב ולקמן דף ג ע״ב: כח) שלא לשמן בשורין. דהוי כבל הזבחים שנזבחו שלא לשמן דכשרים: כט) ופירוש קשה וכי ר״ל דהיינו דיוקא שפיפו לרווח ראוי לשמו אבל בן שנה והביא בן שתים אין שופו להיות בן שנה ובן שתי שנים שהביא בן שנה נהי דפופו להיות כשר לשמו לבשיגיל שמא לא יסתיר או אם תפריש אחר. תוי״ט. ע״ל דהתם מיירי אחר שניתק לרעייה דסתמא לשם עולה כשר ראשם מיהרו עולה נדבה והכא מיירי קודם שניתק לרעייה ומסיים סמלים בדפ״ק דמכילתין דגזירון אחר כשרה אשו לעני כפרה: ל) למיתני בהדיא דנזיר: מ) איתעביד אלא אפילו שחטן בדיעו נמי כגון בן שנה שנה ובן שתים שתים ביון דשלא לשמן נשחטו לא עלו לבעלים לשם חובה: